

Kazatel: Josef Hurta

Čtení: Mt 6, 25 – 34 a 7, 7 – 11

Text: Jk 4, 13 – 5, 6 *A nyní vy, kteří říkáte: "Dnes nebo zítra půjdeme do toho a toho města, zůstaneme tam rok, budeme obchodovat a vydělávat" - vy přece nevíte, co bude zítra! Co je váš život? Jste jako pára, která se na okamžik ukáže a potom zmizí! Raději byste měli říkat: "Bude-li Pán chtít, budeme naživu a uděláme to neb ono." Vy se však vychloubáte a chvástáte. Každá taková chloubka je zlá. Kdo ví, co je činit dobré, a nečiní, má hřích. A nyní, vy boháči, plačte a naříkejte nad pohromami, které na vás přicházejí. Vaše bohatství shnilo, vaše šatstvo je moly rozežráno, vaše zlato a stříbro zrezavělo, a ten rez bude svědčit proti vám a stráví vaše tělo jako oheň. Nashromáždili jste si poklady - pro konec dnů! Hle, mzda dělníků, kteří žali vaše pole, a vy jste jim ji upřeli, volá do nebes, a křik ženců pronikl ke sluchu Hospodina zástupů. Žili jste rozmařile a hýřili jste na zemi, vykrmili jste se - pro den porážky! Odsoudili jste a zhabuli jste spravedlivého; a on se proti vám nestaví.*

Tyto verše jsme probírali na minulých biblických hodinách. Jakub tady oslovuje nás, kteří si život rádi plánujeme, rádi máme jakýsi výhled a jistotu dobré a úspěšné budoucnosti. Vždyť, kdo by to nechtěl? Co je na tom špatného, chtít si naplánovat hezkou a dobrou budoucnost. Je přece prozíravé myslet dopředu, myslet na příští dny. Proto si někdo spoří na důchod, platí si všelijaké pojištění, neutráci zbuhdarma, ale myslí na zadní kolečka. Máme březem, a v tuto dobu si už někteří lidé plánují třeba dovolenou na letní prázdniny. Někdo dokonce plánuje, že třeba postaví dům, atp. Člověk vůbec potřebuje mít v životě nějakou vizi do budoucnosti, nějaký výhled, nějaký svůj sen, který si chce splnit. Potřebujeme něco, za čím bychom šli, o co bychom rádi ve svém životě usilovali, co by nás táhlo a popohánělo kupředu, co by nás motivovalo k nějakému úsilí. Mladí lidé si takto plánují život třeba na desítky let dopředu, zatímco ve stáří plánujeme alespoň, co bychom rádi stihli ještě tento rok a dokonce i lidé na konci své pozemské pouti potřebují k radosti ze života nějaký pozitivní výhled alespoň na zítřek nebo jen pro ten dnešní den, aby stálo za to žít.

Kdo z vás, bratři a sestry, takto přemýšlíte spolu se mnou, tak pro nás má Jakub toto slovo: A nyní vy, kteří říkáte: "Dnes nebo zítra půjdeme do toho a toho města, zůstaneme tam rok, budeme obchodovat a vydělávat" vy přece nevíte, co bude zítra! Co je váš život? Jste jako pára, která se na okamžik ukáže a potom zmizí! Bratři a sestry, kárá nás tady Jakub za naše smělé plány? Vyplývá snad z tohoto slova, že nemáme vůbec říkat: "Dnes nebo zítra půjdeme do toho a toho města, zůstaneme tam rok, budeme obchodovat a vydělávat"? Ne, nic takového z těchto veršů nevyplývá. Jakub to jen trochu poopravuje a navrhuje takovéto znění: Raději byste měli říkat: "Bude-li Pán chtít, budeme naživu a půjdeme do toho a toho města, zůstaneme tam rok, budeme obchodovat a vydělávat". Bude-li Pán chtít. To je drobná ale zcela zásadní změna nejen té citované věty, ale také zásadní změna v lidském myšlení a plánování. Tento dovětek jako ustálené rčení označili kdysi teologové latinským termínem: „conditio Iacobeae“ – tedy Jakubovská podmínka. Bude-li Pán chtít. Dá-li Pán.

Můžeme se ptát, co vlastně tady Jakub kritizuje? Už víme, že nekritizuje plánování. To, co má Jakub na mušce, je obyčejná lidská pýcha. Říká: „Vy se však vychloubáte a chvástáte. Každá taková chloubka je zlá.“ Výhled kupředu je správná věc, ale je to špatně, když se tím začneme chlubit a myslíme si, že svoji budoucnost máme pevně v ruce. Že jsme to my sami, kdo rozhoduje o své budoucnosti a na kom naše budoucnost závisí. Že jsme natolik schopní, že máme dostatek prostředků, abychom si vlastními silami svoji budoucnost zajistili. Jakub nám připomíná: „vy přece nevíte ani, co bude zítra! Co je váš život? Jste jako pára, která se na okamžik ukáže a potom zmizí!“ Jako staří Písmáci bychom tohle měli vědět. Z žalmu 103 známe ono: „Dnové člověka jsou jako tráva, a jako květ polní, tak kvete. Jakž vítr na něj povane, anť ho není, aniž ho již více pozná místo jeho.“ A z Ježíšových slov přece známe podobenství o boháči a stodolách: Boháč si řekl: 'Tohle udělám: Zbořím stodoly, postavím větší a tam shromáždím všechno své obilí i ostatní zásoby a řeknu si: Tak! Teď máš velké zásoby na mnoho let; klidně si žij, jez, pij, buď veselý myslí.' I jemu scházela pokora a jeho hříchem byla pýcha. Bohatství snadno člověka svádí k tomu, aby si začal bláhově myslet, že to, co má, že ho to nějak zajišťuje, že ho to nějak podrží a ochrání před nejistou budoucností.

Toto uvažování můžeme pozorovat i v dnešní západní společnosti. Můžeme vidět, že když se bohatí lidé ocitnou ve finanční krizi, tak si myslí, že se to vyřeší zase jenom penězi. Když firmy přestávají vydělávat, tak prostě do nich jen dosypeme další peníze, aby se nastartoval další hospodářský růst. Jiným způsobem neumějí boháči svoji budoucnost řešit. Ani si svoji budoucnost neumějí jinak představit, než jenom jako neustálý hospodářský růst. Ale copak je to nutné donekonečna jen růst, expandovat, rozpínat se, roztahovat se, aniž by to jednou muselo prasknout? Bohatství a peníze nemají věčný život.

V 5. kap., Jakub pokračuje ve své kritice, a říká: A nyní, vy boháči, plačte a naříkejte nad pohromami, které na vás přicházejí. Vaše bohatství shnilo, vaše šatstvo je moly rozežráno, vaše zlato a stříbro zrezavělo, a ten rez bude svědčit proti vám a stráví vaše tělo jako oheň. Nashromáždili jste si poklady - pro konec dnů! ... Žili jste rozmařile a hýřili jste na zemi, vykrmili jste se - pro den porážky! Jakub je tu až šízravě jízlivý, když použije tak hanlivý obraz prasat, která se vykrmují a líbují si, jak se mají dobře a netuší, že to všechno má jediný účel, totiž aby šla na porážku.

Ale my se, bratři a sestry, vraťme k tomu, co se týká nás. Nepřišli jsme tu proto, abychom si společně zanáдали na zbohatlíky, na politiku, ekonomiku či sociální nespravedlnost. My máme spíše jiné starosti. Je pravda,

že Jakub tady mluví především k těm, kteří si ve své pýše dostatečně neuvědomují, že zítra tu už být nemusí a že jsou tu i další faktory, které ohrožují jejich plány. Ale my, alespoň mám za to, uvažujeme trochu jinak. My si možná až příliš dobře uvědomujeme, že nevíme, co bude zítra. Možná až příliš dobře víme, že náš život je jen jako pára, která nám uniká mezi prsty. A tak zatímco někteří si spokojeně mnou ruce při představě, jak budou obchodovat a vydělávat, jiní se naopak strachují, zda budou moci ještě někde zůstat celý rok, obchodovat a vydělávat či dokonce zda budou zítra ještě vůbec naživu. A výhled do budoucnosti nás děsí a raději nechceme nic plánovat, nechceme se vůbec do něčeho pouštět, protože máme za to, že to ani nemá cenu, že život s námi jen zametá a nemilosrdně si s námi pohrává. Ale kupodivu ta „conditio Jacobea“ – tedy ta Jakubovská podmínka, platí v obou případech stejně. Ty příliš sebevědomé a sebejisté optimisty vede k pokoře, že se jejich plány mohou naplnit jen tehdy, dá-li Pán. Ale stejně tak ty úzkostlivé a vyděšené pesimisty, kteří se bojí, budou-li zítra ještě vůbec naživu, Jakub svou poznámkou povzbuzuje: Bude-li Pán chtít, pak na živu budeme ať se děje cokoli a uděláme to neb ono. Navzdory tomu, že náš život je jako pára, která se na okamžik ukáže a potom zmizí, budeme naživu. Protože Pán to dá. Protože Pán to chce. I když to není v našich silách, bude-li Pán chtít, pak se to stane, pak to, díky Bohu, dokážeme.

A tak, bude-li Pán chtít - budeme naživu a uděláme to neb ono. V té Jakubově podmínce „bude-li Pán chtít“ je skryta kotva našeho života. To znamená, že náš život není vydán na milost a nemilost nějakému slepému osudu, není hříčkou náhody, ale není ani tak zcela v našich rukou. Je v rukou Božích.

Vzpomínám si, když jsem přijal povolání studovat teologii, tak jsem se modlil (když to teď trochu přeženu), asi v tomto duchu: Pane, já na to nemám ani schopnosti a dokonce nemám ani chuť se do toho pouštět. Já mám jiné zájmy. Jestli chceš, abych byl farářem, tak to máš tedy co dělat! To ti nezavídím. Když se mi podaří, že nedostuduju, vyhrál jsem já. Když ze mě bude farář, vyhrál jsi ty.

Na druhou stranu, to slovo: „Bude-li Pán chtít“, nemůžeme chápat ani jako nějakého strašáka, co to zase po mě bude Pán chtít. Boží chtění totiž nejsou nějaké náladové rozmary Boží přízně či nepřízně. Proto můžeme klidně za to slovo „Pán“, dosadit raději „milující Otec“. A říci si: Bude-li chtít můj Otec, který mě miluje, který mi vybíhá naproti, aby mě objal a oblékl do drahých šatů a zabil pro mě vykrmené tele, bude-li tento Otec něco chtít, pak: už aby to bylo! Dá-li to můj nebeský Otec, pak se na to klidně mohu těšit. Ježíš, Boží Syn, nás přece učí: Což by někdo z vás dal svému synu kámen, když ho prosí o chléb? Nebo by mu dal hada, když ho prosí o rybu? Jestliže tedy vy, ač jste zlí, umíte svým dětem dávat dobré dary, tím spíše váš Otec v nebesích dá dobré těm, kdo ho prosí!“ A tak, dá-li něco Pán, pak to bude dobré dání. A když víme, že to, co dává Pán, je dobré a že to máme činit, pak se toho nemusíme bát. A Jakub ještě dodává: Když nám Pán Bůh nabízí něco dobrého k přijetí, pak je hřích to nepřijmout. Nebo když nám Bůh nabízí něco dobrého k činění, pak by byl hřích to nečinít. Proto ten 17. verš končí slovy: Kdo ví, co je činit dobré a nečiní, má hřích.

A tak, bratři a sestry, je možné říci, že dnes nebo zítra půjdeme do toho a toho města, zůstaneme tam, budeme obchodovat a vydělávat. Ale jen pod jednou podmínkou. Bude-li to Pán chtít. Jinak nevíme ani co bude zítra.

Modlitba: *Pane náš, věříme, že máš s námi dobrou vůli. Děkujeme ti za požehnání našich plánů, které jsou podle tvé vůle. Dej, ať ji vždy znovu hledáme a ať jsme ochotni své představy sladit s těmi tvými. Amen.*

Přímluvná modlitba: *Pane Ježíši Kriste, tobě svěřujeme své plány a představy. Prosíme, abys nám dával pozor, co není podle tvé vůle. Prosíme za nadějný výhled a za dobrou vízu do budoucnosti pro naše společenství. Prosíme, uť nás v pokoře přijímat to, co nás potkává; co je od tebe za to děkovat, a co je od zlého, před tím se chránit. / Pane náš, modlíme se za tento sbor – ať zůstává věrný tvé smlouvě, tvému evangeliu a tvému slovu. Prosíme tě, abys k nám neustále promlouval, abychom nepřestali slyšet tvůj hlas. / Prosíme tě za svědectví každé neděle – ať jsme městem na hoře ležícím, které jako maják ukazuje k tomu nebeskému Jeruzalému, kde tě budeme slavit navěky. / Prosíme tě, dej, ať bereme opravdově a vážně tvé slovo, tvá přikázání, jejichž zachováním ti máme prokazovat věrnost a lásku. Dej, ať si nyní nejdeme zase po svých, ale ať hledáme především tvé království a jeho spravedlnost, a spolehneme se, že ty nám můžeš přidat i ostatní věci. / Kriste, buď s těmi, kdo jsou skleslí na duchu, kdo jsou nemocní, kdo mají starosti, kdo mají problémy v práci, v rodině, v osobním životě. Skloň se ke všem ustaraným a smutným. Prosíme tě, pozvedni klesající, potěš zarmoucené, posilni slabé. Pane, ty sám ved' naši víru až do vítězného konce. Amen.*